

13 september 2016

Beginnelsen van bestuursrecht voor hulpverleningszones

Prof. dr. Frankie Schram

Professor aan het KU Leuven Instituut voor de Overheid, faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen
Professor bestuursrecht aan de Antwerp Management School
Lid en secretaris van de Commissie voor de toegang tot en het hergebruik van bestuursdocumenten en
van de Federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie

► **Overzicht**

- **Opstellen van notulen**
- **Bevoegdheidsaspecten**
- **Regelen van geschillen**
- **Motiveringsplicht**
- **Openbaarheid van bestuur**

13 september 2016

Opstellen van notulen

► Inhoud

- **Wat is notuleren?**
- **Doel van het notuleren**
- **Richtlijnen voor het notuleren**

► Wat is notuleren?

- Is niet meer of minder dan de verslaggeving van een vergadering
- Gebeurt door de secretaris van de zone (= uitvoerende functie, geen managementfunctie)

► Doel van het notuleren?

- **Duidelijk maken**
 - wat op een formele bijeenkomst van een orgaan beslist wordt
 - dat de formele bijeenkomst op een correcte manier is verlopen
 - dat de juiste personen aan een formele bijeenkomst hebben deelgenomen

► Richtlijnen voor het notuleren

- **Grote vrijheid, maar twee belangrijke beperkingen**
 - Weergeven van de besluiten en een samenvatting van de beraadslagingen: naast de beslissing, ook melding van amendementen die werden ingediend, moties en interpellaties
 - Er moet kunnen worden nagegaan of de wettelijke formaliteiten zijn vervuld

► Richtlijnen voor het notuleren

- **Grote vrijheid, maar toch belangrijke beperkingen**
 - Minimale info:
 - Gegevens m.b.t. het verloop van de vergadering:
 - opening
 - eventuele schorsingen
 - sluiten
 - Volledige tekst van de besluiten met inbegrip van de motivering
 - Lot van de agendapunten waarover geen besluit werd genomen

► Richtlijnen voor het notuleren

- **Grote vrijheid, maar twee belangrijke beperkingen**
 - Minimale info:
 - De aangelegenheden aan de hand waarvan kan worden vastgesteld dat alle wettelijke vormvereisten zijn vervuld:
 - namen van de aanwezige leden (nagaan of het quorum bereikt is – ook vermelden wanneer leden de vergadering verlaten of vervoegen)
 - naam van de voorzitter en de secretaris

► Richtlijnen voor het notuleren

- **Grote vrijheid, maar twee belangrijke beperkingen**
 - Minimale info:
 - namen van de leden die aan de onderscheiden stemmingen hebben deelgenomen
 - uitslag van de stemmingen
 - al dan niet geheim karakter van de stemming
 - beslotenheid van de vergadering wanneer deze wettelijk verplicht is (tenminste als de vergadering in principe openbaarheid is)

► Richtlijnen voor het notulen

- **Regelgeving: kwaliteitsnormen**

Formele criteria	Materiële criteria
Beginsel van de normatieve draagwijdte	Duidelijke doelstelling
Zorgvuldigheid	Uitvoerbaarheid, afdwingbaarheid en handhaafbaarheid
Begrijpbaarheid	Effectiviteit en efficiëntie
Inspraak	Noodzakelijkheid en proportionaliteit
Kenbaarheid	Legitimiteit
Regelgeving op het juiste niveau	Rechtszekerheid
Attributie en delegatie	Rechtsgelijkheid en non-discriminatie
	Onderlinge afstemming

13 september 2016

Bevoegdheidsaspecten

► Inhoud

- **Algemeen**
- **Bevoegdheid op het niveau van de hulpverleningzones**

► Algemeen

- **Attributiebeginsel**
 - Bevoegdheid van publiekrechtelijke lichamen: toegekend door de Grondwet en/of door de wet
 - Bestuurlijke overheden hebben geen andere bevoegdheid dan deze die hun door de Grondwet, de wetten en de decreten zijn gegeven (art. 105 Gw.)
- **Volheid en toegewezen bevoegdheden**
 - Bestuur heeft een toegewezen bevoegdheid
 - Wetgevende macht heeft volheid van bevoegdheid in de aangelegenheden waarvoor zij krachtens de Grondwet en de bijzondere wetten bevoegd is

► Algemeen

- >< *machtsoverschrijding*: bestuur neemt een beslissing op grond van een bevoegdheid die haar niet toekomt

- **Specialiteitsbeginsel**

- Een publiekrechtelijk orgaan kan nooit vrij het doel kiezen waartoe het zijn bevoegdheid gebruikt

- >< *machtsafwending*: bestuur gebruikt haar bevoegdheid om een ander doel na te streven dan waarvoor ze is opgericht

► Algemeen

- **Gebonden versus discretionaire bevoegdheid**
 - Bij een *gebonden bevoegdheid*: de wet bepaalt de inhoud of het voorwerp van de beslissing die het bestuur moet nemen van zodra de gestelde voorwaarden zijn vervuld
 - Bij een *discretionaire bevoegdheid*: aan het bestuur wordt een zekere beoordelings- of beleidsvrijheid gelaten over de manier waarop de toegekende bevoegdheid wordt uitgeoefend.
 - Gevolgen
 - Ruimere motiveringsplicht
 - Controle van de rechter is beperkter tot toetsing aan algemene beginselen van behoorlijk bestuur

► Algemeen

- **Delegatie van bevoegdheid**
 - Als een bestuur een bevoegdheid is toegewezen en een functie wordt in het algemeen belang georganiseerd, dan schendt het de bevoegdheidsregeling als ze haar toegewezen bevoegdheid delegeert of subdelegeert, tenzij als het gaat om detailmaatregelen van bijkomstig belang
 - De wet kan wel in de mogelijkheid van delegatie of subdelegatie voorzien (zie bv. gemeentedecreet)

▶ **Bevoegdheid op het niveau van de hulpverleningszones**

- **Gaat om een vorm van functionele decentralisatie**
 - Geen volledige bevoegdheid voor een grondgebied
 - Bevoegdheid is beperkt tot een bepaalde functie
 - Geen deconcentratie, maar decentralisatie
 - Rechtspersoonlijkheid
 - Eigen organen, eigen beslissingsbevoegdheid, eigen vermogen

► Bevoegdheid op het niveau van de hulpverleningszones

- **Organen van een hulpverleningszone**
 - Zoneraad
 - Zonecollege
 - Tenzij de vorm is aangenomen van een intercommunale (die keuze moet al gemaakt zijn geweest in het verleden, in de praktijk enkel de intercommunale d'incendie de Liège et Environs (IILE)).

▶ Bevoegdheid op het niveau van de hulpverleningszones

- **De zoneraad**

- bevoegd voor alle aangelegenheden die niet uitdrukkelijk aan het college werden toegewezen
- Exclusieve bevoegdheid voor het vaststellen van alle reglementaire bepalingen in de materies bepaald in wet (o.m. onteigening ten algemene nutte)
 - !! Niet alle reglementaire bevoegdheden zijn toevertrouwd aan de hulpverleningszones: de zoneraad kan GEEN politieverordeningen nemen (bevoegdheid berust bij de gemeenten)
 - Delegatiemogelijkheid: enkel voor aangelegenheden die niet specifiek aan de zoneraad zijn toegewezen

▶ Bevoegdheid op het niveau van de hulpverleningszones

- **Het zonecollege**

- Door de **raad** toevertrouwde opdrachten
- Door de **wet** toegewezen bevoegdheden
 - bekendmaking en uitvoering van de besluiten van de zoneraad
 - beheer van de gebouwen en eigendommen van de zone;
 - beheer van de inkomsten, de ordonnancering van de uitgaven van de zone;
 - controle op de boekhouding;
 - leiding van de werken binnen de zone

▶ Bevoegdheid op het niveau van de hulpverleningszones

- **Het zonecollege**

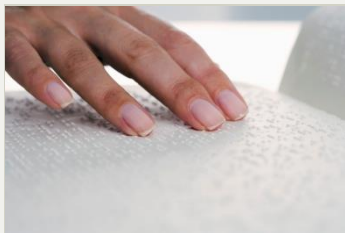
- Door de wet toegewezen bevoegdheden
 - toezicht op het administratieve en operationele personeel
 - vertegenwoordiging van de zone bij het afsluiten van overeenkomsten waarbij de zone partij is;
 - uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit het werkgeversstatuut van de zone;
 - vertegenwoordiging van de zone bij rechtsgedingen
 - > de 7^e en 9^e bevoegdheden kunnen slechts worden uitgeoefend na goedkeuring door de raad

▶ Bevoegdheid op het niveau van de hulpverleningszones

- **Delegatie**

- Zie lijst van delegeerbare bevoegdheden van raad naar college met betrekking tot het administratief en geldelijk statuut (zie bijlage)
- Zie art. 54 en 56 van het KB van 19 april 2014 houdende het algemeen reglement op de boekhouding van de hulpverleningszones
- *“het college of de door haar aangewezen waarnemer”*

13 september 2016

Regelen van geschillen

► Inhoud

- **Algemeen**
- **Administratief toezicht op hulpverleningzones**

► Regelen van geschillen: algemeen

Eenzijdige oplossingsmodellen	Overlegoplossingsmodellen
Politieke interventie <ul style="list-style-type: none">- Officiële interventiemogelijkheden- Dienstbetoon	Verzoening
Bestuurlijke maatregelen <ul style="list-style-type: none">- Preventieve maatregelen- Verplichte inspraak- en overlegmechanismen- Evaluatiemechanismen	Dading
Klachtenbehandeling en – management <ul style="list-style-type: none">- Interne klachtenbehandeling- Externe klachtenbehandeling (ombud)	Arbitrage
Bestuurlijke beroepen	Bemiddeling
Jurisdictionele beroepen	

► Regelen van geschillen: algemeen

Eenzijdige oplossingsmodellen	Beoordeling
Politieke interventie <ul style="list-style-type: none">- Officiële interventiemogelijkheden- Dienstbetoon	Behoorlijkheid + zorgvuldigheid van het overheidsoptreden Politieke beoordeling
Bestuurlijke maatregelen <ul style="list-style-type: none">- Preventieve maatregelen- Verplichte inspraak- en overlegmechanismen- Evaluatiemechanismen	Behoorlijkheid en zorgvuldigheid van het overheidsoptreden
Klachtenbehandeling en –management <ul style="list-style-type: none">- Interne klachtenbehandeling- Externe klachtenbehandeling (ombud)	Behoorlijkheid en zorgvuldigheid van het overheidsoptreden
Bestuurlijke beroepen	Legaliteit + opportuniteit
Jurisdictionele beroepen	Legaliteit

► Regelen van geschillen: algemeen

- **Administratieve beroepen: vormen**
 - Willig beroep
 - Hiërarchisch beroep
 - Bestuurlijk toezicht
 - Georganiseerd bestuurlijk beroep
 - Uitputtingsvereiste
 - Devolutieve kracht

► Regelen van geschillen

- **Administratieve beroepen**

- Bestuurlijk toezicht: extra controle van de hogere overheid op de gedecentraliseerde besturen

Gewoon administratief toezicht				Specifiek administratief toezicht			
Normaal		Buitengewoon		Normaal		Buitengewoon	
<i>Algemeen</i>	<i>Bijzonder</i>	<i>Dwang-toezicht</i>	<i>Hervormings-toezicht</i>	<i>Algemeen</i>	<i>Bijzonder</i>	<i>Dwang-toezicht</i>	<i>Hervormings-toezicht</i>
Repressief	Preventief			Repressief	Preventief		
Schorsing Vernietiging	Advies Machtiging Goedkeuring			Schorsing Vernietiging	Advies Machtiging Goedkeuring		

► Regelen van geschillen

- **Administratieve vs juridictionele beroepen**

Voordelen	Nadelen
Tijd- en kostenbesparend	Minder waarborgen dan juridictionele procedure
Informeler	Overheid niet verplicht te antwoorden tenzij georganiseerd administratief beroep
Toetsingscriteria: wettigheid en opportuniteit	

► Regelen van conflicten: algemeen

- **Jurisdictionele beroepen**

Gewone rechter	Administratieve rechter
<ul style="list-style-type: none">• Exceptie van onwettigheid• Overheidsaansprakelijkheid	<ul style="list-style-type: none">• Vernietiging• Schorsing• Substitutie• Injunctie• Cassatie• Schadevergoeding tot herstel
<ul style="list-style-type: none">• Steeds voor geschillen over burgerlijke rechten• In principe voor geschillen over politieke rechten• (subjectief contentieux)	<ul style="list-style-type: none">• Geschillen over politieke rechten indien aangewezen• Geschillen over de kwaliteit van de besluitvorming (objectief contentieux)

► Regelen van geschillen: specifiek

- **Administratief toezicht op hulpverleningzones**

Gewoon administratief toezicht				Specifiek administratief toezicht			
Normaal		Buitengewoon		Normaal		Buitengewoon	
<i>Algemeen</i>	<i>Bijzonder</i>	<i>Dwang-toezicht</i>	<i>Hervormings-toezicht</i>	<i>Algemeen</i>	<i>Bijzonder</i>	<i>Dwang-toezicht</i>	<i>Hervormings-toezicht</i>
Repressief	Preventief			Repressief	Preventief		
Schorsing Vernietiging	Advies Machtiging Goedkeuring			Schorsing Vernietiging	Advies Machtiging Goedkeuring		
<p><i>Gewestelijke bevoegdheid:</i> Decreet van 3 juni 2016 tot wijziging van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005, het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, BS 28 juni 2016 Provinciegouverneur Vlaamse regering</p>				<p><i>Federale bevoegdheid</i> Provinciegouverneur Minister van BinZ</p>			

► Regelen van geschillen: specifiek

- **Specifiek administratief toezicht**

- Algemeen

	Termijn voor versturen beslissing naar gouverneur en minister Bin.Za	Termijn waarin gouverneur beslissing moet nemen	Termijn voor indienen beroep bij minister van Bin.Za.	Termijn waarin de minister van Bin.Za. zijn beslissing moet meedelen
Besluiten zone	20 dagen	25 dagen (schorsing)	40 dagen	40 dagen
		Termijn waarin minister beslissing kan vernietigen		
		25 dagen (vernietiging)		

► Regelen van geschillen: specifiek

- **Specifiek administratief toezicht**
 - Bijzonder

	Termijn voor versturen beslissing naar gouverneur en minister van Bin.Za	Termijn waarin gouverneur beslissing moet meedelen	Termijn voor indienen beroep bij minister van Bin.Za.	Termijn waarin de minister van Bin.Za. Zijn beslissing moet meedelen
Personeelsplan	20 dagen	25 dagen	40 dagen	40 dagen
Begroting	20 dagen	40 dagen	40 dagen	40 dagen
Gemeentelijke dotatie	20 dagen	40 dagen	40 dagen	40 dagen
Rekeningen	20 dagen	100 dagen	40 dagen	100 dagen
Schuldher-schikking	20 dagen	40 dagen	40 dagen	40 dagen

- **Gewoon toezicht:** gewesten zijn bevoegd de besluiten van de hulpverleningszones te toetsen op de naleving van alle andere wetten dan de wet op de civiele veiligheid zoals
 - de wet op de motiveringsplicht,
 - de wetgeving betreffende de overheidsopdrachten,
 - de conformiteit aan de algemene rechtsbeginselen
 - het algemeen belang

13 september 2016

Motiveringsverplicht

► Inhoud

- **Motiveringsplicht als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur**
- **Wettelijke motiveringsplicht**
 - Wet van 29 juli 1991
 - Specifieke wettelijke motiveringsverplichtingen

▶ Motiveringsplicht als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur

- **Wat is een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur?**
 - Zijn algemene rechtsbeginselen
 - Erkend door rechterlijke instanties
 - Ongeschreven

► Motiveringsplicht als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur

- Soorten beginselen van behoorlijk bestuur

Processuele beginselen	Inhoudelijke beginselen
<ul style="list-style-type: none">• hoorplicht• onpartijdigheid• motiveringsplicht• fair play• zorgvuldigheid, behoorlijke belangenafweging	<ul style="list-style-type: none">• gelijkheidsbeginsel• rechtszekerheid en gewekte verwachtingen• motiveringsplicht• redelijkheidsbeginsel

► Onderscheid

- **Materiële motiveringsplicht**

“Overwegende dat overeenkomstig het beginsel van de materiële motiveringsplicht er voor elke administratieve beslissing rechtens aanvaardbare motieven met een voldoende feitelijke grondslag moeten bestaan en die motieven moeten steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten die relevant zijn en die met de nodige zorgvuldigheid vastgesteld werden.” R.v.St., arrest nr. 150.459

- **Formele motiveringsplicht**

“Overwegende dat iedere administratieve beslissing op wettige motieven moet berusten; dat deze eis van interne legaliteit bestaat los van de eis van externe legaliteit die de verplichting is de motieven in de beslissing zelf te verwoorden; dat deze materiële motiveringsplicht zelfs bestaat daar waar er geen formele motiveringsplicht bestaat”. R.v.St., arrest 51.711

► **Motiveringsplicht op grond van de wet van 29 juli 1991**

- **Een breuk met het verleden?**
- **Doel?**
- **Basiswet**
- **Toepassingsgebied**
- **Vereisten**
- **Uitzonderingen**
- **Enkele basisregels**

► Een breuk met het verleden?

“dat ze zo ook reeds bestond vóór de wet van 29 juli 1991 van de verplichting tot formele motivering een principiële verplichting maakte; dat wat die wet aan de voordien bestaande toestand veranderd heeft, dus niet is dat administratieve beslissingen voortaan op wettige motieven moeten berusten, maar alleen dat de plaats waar die motieven onder woorden moeten worden gebracht, voortaan in beginsel de beslissing zelve is.”

(R.v.St., arrest 51.711)

► Doel?

- “De in artikel 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 [...] neergelegde uitdrukkelijke motiveringsplicht heeft tot doel de bestuurde, zelfs wanneer een beslissing niet is aangevochten, in kennis te stellen van de redenen waarom de administratieve overheid ze heeft genomen, zodat kan worden beoordeeld of er aanleiding toe bestaat de beroepen in te stellen waarover hij beschikt.” (RvV, arrest nr. 2.684 van 16 oktober 2007)
- “Wat de ingeroepen schending van de motiveringsplicht betreft, heeft de wet van 29 juli 1991 [...] tot doel de betrokkene een zodanig inzicht in de motieven van de beslissing te verschaffen, dat hij of zij in staat is te weten of het zin heeft zich tegen die beslissing te verweren met de middelen die het recht hem of haar verschaft.” (Rusland, VB/06- 3941/w12.518 van 27 maart 2007)
- “dat die motivering een belanghebbende in staat dient te stellen terdege te oordelen of het zin heeft zich tegen die beslissing te verweren met de middelen die het recht hem ter beschikking stelt.” (R.v.St., arrest nr. 150.459)

► Doel?

- **Vanuit het gezichtspunt van de burger:**
 - Kennisname van de motieven die aan een beslissing ten grondslag liggen
 - Mogelijkheid om een beslissing te betwisten
- **Vanuit het gezichtspunt van de administratie**
 - Impliceert een nauwgezette inspanning
 - Garantie tegen het arbitraire optreden
- **Administratieve en juridictionele controle van de bestuurshandelingen wordt vergemakkelijkt**

► Een basiswet

Art. 6 van de wet: *“Deze wet is slechts van toepassing op de bijzondere regelingen waarbij de uitdrukkelijke motivering van bepaalde bestuurshandelingen is voorgeschreven, in zoverre deze regelingen minder strenge verplichtingen opleggen dan die bepaald in de voorgaande artikelen”*

- Vormt een basisgarantie: minimum
- Maar wetgevers kunnen hogere eisen stellen, bv. uitbreiding van de formele motiveringsverplichting tot niet-bestuurshandelingen

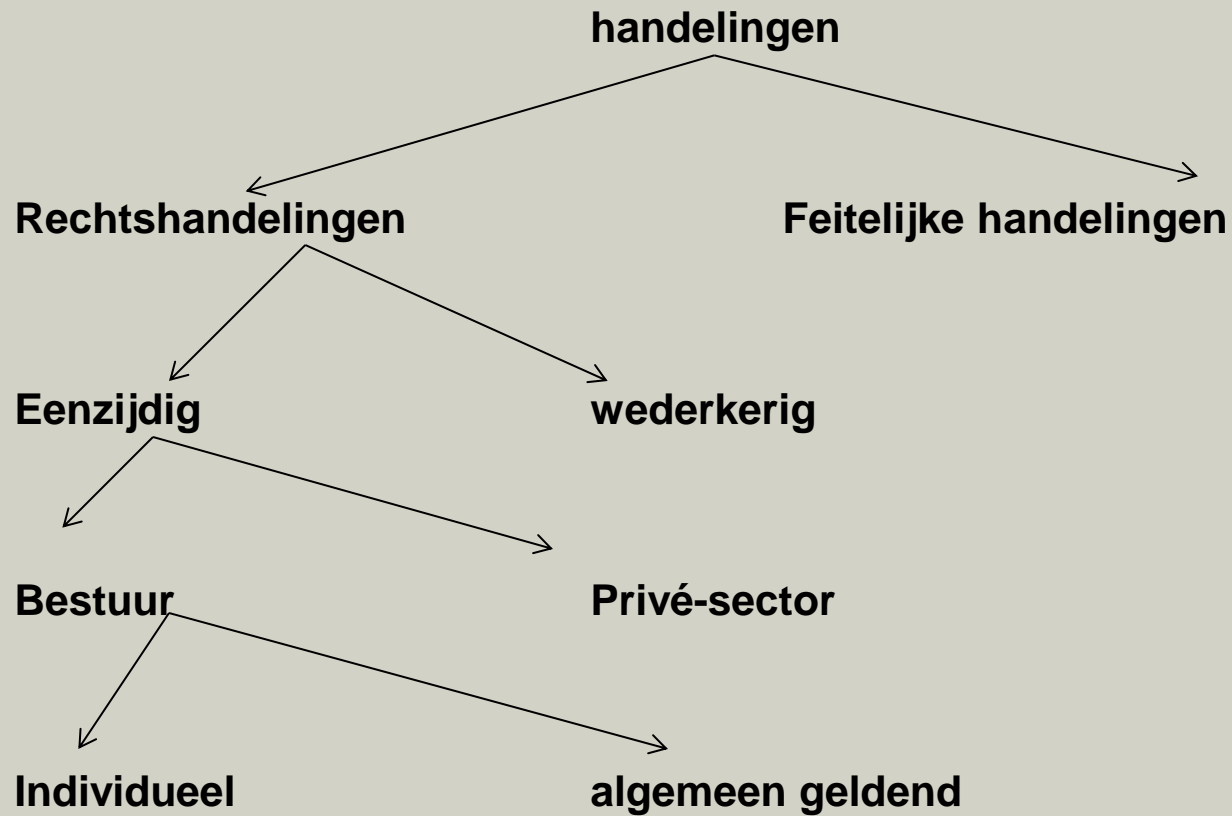
► Inleiding

- Van **algemene beginselen van behoorlijk bestuur** naar **grondrecht** (rechtspraak Grondwettelijk Hof)
 - Een recht van de bestuurde, aan wie aldus een bijkomende waarborg wordt geboden tegen bestuurshandelingen met individuele strekking die willekeurig zouden zijn
 - **Federale bevoegdheid**, maar beperkte bevoegdheid van Gewesten en Gemeenschappen

► **Formele motiveringswet: toepassingsgebied**

- **Personeel toepassingsgebied:**
 - administratieve overheid
 - Rechtshandelingen m.b.t. personeel en overheidsopdrachten van de wetgevende vergaderingen of van hun organen, daarbij inbegrepen de ombudsmannen ingesteld bij deze assemblees, van het Rekenhof en van het Grondwettelijk Hof, van de Raad van State en de administratieve rechtscolleges evenals van organen van de rechterlijke macht en van de Hoge Raad voor de Justitie (Grondwettelijk Hof)
- **Materieel toepassingsgebied: bestuurshandeling**
- **Begunstigde:**
 - één of meer bestuursorganen of
 - een ander bestuur

► De bestuurshandeling

► Formele motiveringswet: toepassingsgebied

- **Bestuurshandeling** = *“de eenzijdige rechtshandeling met individuele strekking die uitgaat van een bestuur en die beoogt rechtsgevolgen te hebben voor één of meer bestuurden of voor een ander bestuur”*
 - Een **rechtshandeling**
 - Een **eenzijdige rechtshandeling**
 - Met **individuele strekking**
 - *“terwijl een verordenende handeling ertoe strekt om door algemene en abstracte bepalingen gedragsregels voor het heden en de toekomst vast te leggen, een individuele handeling gekenmerkt wordt door de beperkte strekking ervan: ze heeft betrekking op concrete situaties of richt zich tot welbepaalde personen, welke personen talrijk kunnen zijn zolang duidelijk blijkt om wie het gaat.”*
- (R.v.St., arrest nr. 82.213 van 10 september 1999).
- **Expliciete en geschreven beslissing**

► Formele motiveringswet: vereisten

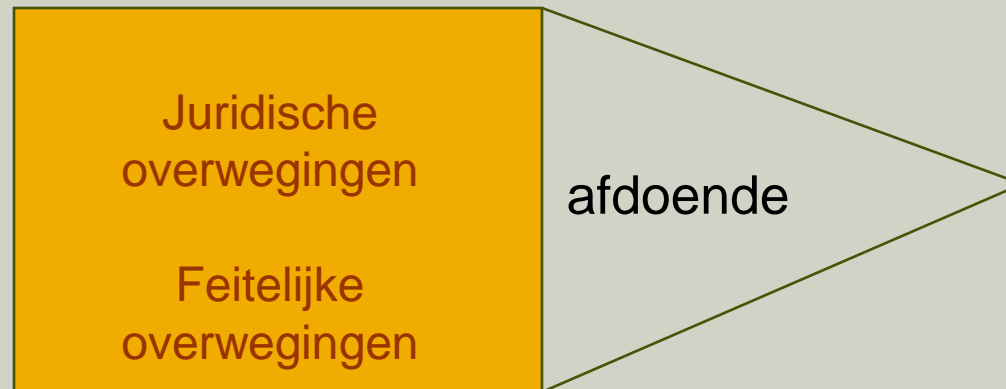
- **Eisen waaraan een goede motivering moet voldoen**

“de in het middel aangevoerde schending van de formele motiveringsverplichting betreft, dat de motivering in de bestreden beslissing, teneinde te voldoen aan de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen, de juridische en feitelijke overwegingen moet vermelden die aan de beslissing ten grondslag liggen en zulks op afdoende wijze.”

R.v.St., arrest nr. 150.459

► Formele motiveringswet: vereisten

- **Eisen waaraan een goede motivering moet voldoen**
 - Formeel element: In de akte
 - Inhoudelijke elementen

► Formele motiveringswet: vereisten

In de akte

- de R.v.St. houdt enkel rekening met de feiten en motieven die opgenomen zijn in de beslissing zelf
- De motivering door verwijzing naar pertinente adviezen:
 - *De beslissing moet zelf wel vermelden over welke adviezen het gaat*
 - *De adviezen moeten worden overgenomen in de akte of in bijlage*
 - Er moet steeds blijken dat de overheid zijn appreciatiebevoegdheid heeft uitgeoefend

▶ Formele motiveringswet: vereisten

- **Juridische overwegingen**

- Drie wijzen

-
 -
 -

► Formele motiveringswet: vereisten

- **Eisen waaraan een goede motivering moet voldoen**

“De bestreden beslissing moet als een geheel worden gelezen. Niet ieder afzonderlijk in aanmerking genomen element hoeft een zelfstandig weigeringsmotief te vormen.”

R.v.St. arrest nr. 114.864 van 22 januari 2003

► Formele motiveringswet: vereisten

- **Juridische en feitelijke overwegingen**

“Overwegende dat in de aanhef van het bestreden besluit de juridische en feitelijke overwegingen die aan de bestreden weigeringsbeslissing ten grondslag liggen op zeer uitvoerige wijze worden vermeld; dat de opgegeven motivering duidelijk en precies is en de verzoeker aldus met kennis van zaken heeft kunnen beslissen om al dan niet een annulatieberoep in te stellen; dat hij overigens uitvoerig de opgegeven feitelijke grondslag van de motivering bestrijdt; dat de opwerping van de verzoeker dat de inhoud van het advies van de minister van justitie niet vermeld werd, niet relevant is; dat het advies van de minister van justitie - dat overigens gunstig was en uitsluitend de afwezigheid van ongunstige inlichtingen over de verzoeker betref- niet aan de grondslag ligt van de bestreden weigeringsbeslissing.” (R.v.St., arrest nr. 150.459)

► Formele motiveringswet: vereisten

- Overwegende dat de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen de overheid verplicht in de akte zelf, en zulks op afdoende wijze, de feitelijke en de juridische gegevens te vermelden die aan het besluit ten grondslag liggen; dat krachtens de materiële motiveringsverplichting - een beginsel van behoorlijk bestuur - elke administratieve beslissing moet stoelen op motieven die blijkens de gegevens van het dossier, een voldoende feitelijke grondslag hebben en die in rechte aanvaardbaar zijn;
- Overwegende dat de materiële motiveringsverplichting niet inhoudt dat het bestuur zijn beslissingen slechts mag steunen op feiten of documenten die vooraf aan de betrokkene ter kennis gebracht zijn; dat ook de formele motiveringsverplichting niet insluit dat een beslissing geen melding zou mogen maken van stukken die niet vooraf aan de betrokkene bekend waren;

R.v.St., arrest nr. 142.587 van 24 maart 2005

► Formele motiveringswet: vereisten

- **Afdoende**

- Fr.: adéquat: aangepast aan zijn doel, precies geproportionneerd aan zijn object
- Nl.: volkomen berekend om het beoogde te bereiken

“Le contrôle juridictionnel de la motivation d’un acte qui doit être motivé en la forme ne porte pas seulement sur l’existence d’une motivation; la motivation doit être adéquate et le contrôle s’étend à cette adéquation, c’est-à-dire à l’exactitude, l’admissibilité et la pertinence des motifs; dans l’exercice de ce contrôle, le Conseil d’Etat ne peut avoir égard à d’autres motifs que ceux exprimés dans l’acte”. (R.v.St., arrest 105.385)

► **Formele motiveringswet: vereisten**

- **Afdoende**

- H.v.Cass.: een motivatie is afdoende als ze logisch de betrokken beslissing fundeert (Cass. 5 febr. 2000)
- Men moet niet alle argumenten systematisch overlopen
- Men moet niet de motieven van de motieven aanhalen
- Objectief
- Compleet rekening houdend met het geheel van de elementen die pertinent zijn voor het dossier

► Formele motiveringswet: vereisten

- **Onderscheid met jurisdictionele motiveringsverplichting**
 - **Jurisdictioneel**: motivering geldt voor elk aangebracht argument
 - **Bestuurlijk**: uit de motivering moet blijken dat rekening werd gehouden met de standpunten
 - *“dat, zelfs indien moet worden aangenomen dat in het kader van de formele motiveringsverplichting de overheid niet verplicht is te antwoorden op elk voor haar aangevoerd argument, uit de beslissing dan toch moet blijken dat de argumentatie daadwerkelijk in de besluitvorming werd betrokken en waarom de argumenten niet werden aanvaard” (R.v.St., arrest nr. 166.233 van 21 december 2006).*

► Formele motiveringswet: uitzonderingen

- **Uitzonderingen zijn mogelijk: als motivering inbreuk vormt op of afbreuk doet aan**

- Uitwendige veiligheid van de Staat
- Verstoring openbare orde
- Eerbied voor het privé-leven
- De bepalingen inzake de zwijgplicht

- Restrictieve interpretatie
- Veel hangt af van het doel van de uitzondering en de verspreiding van de gemotiveerde beslissing
- Maar toch minimale motivering vereist zodat blijkt dat een uitzondering moet worden toegepast

► Formele motiveringswet: enkele basisregels

- **Hoe meer discretionaire ruimte hoe meer motivering**
- **Ook beslissingen genomen in geheime zitting moeten worden gemotiveerd**

“dat naar aanleiding van de wet van 29 juli 1991 stellen dat het geheim van de stemming meebrengt dat, buiten het resultaat van die stemming, de motieven van de genomen beslissing niet kenbaar zijn, dus meer inhoudt dan een niet in de tekst van die wet opgenomen afwijking van de principiële verplichting tot formele motivering”.

(R.v.St., arrest 51.711)

13 september 2016

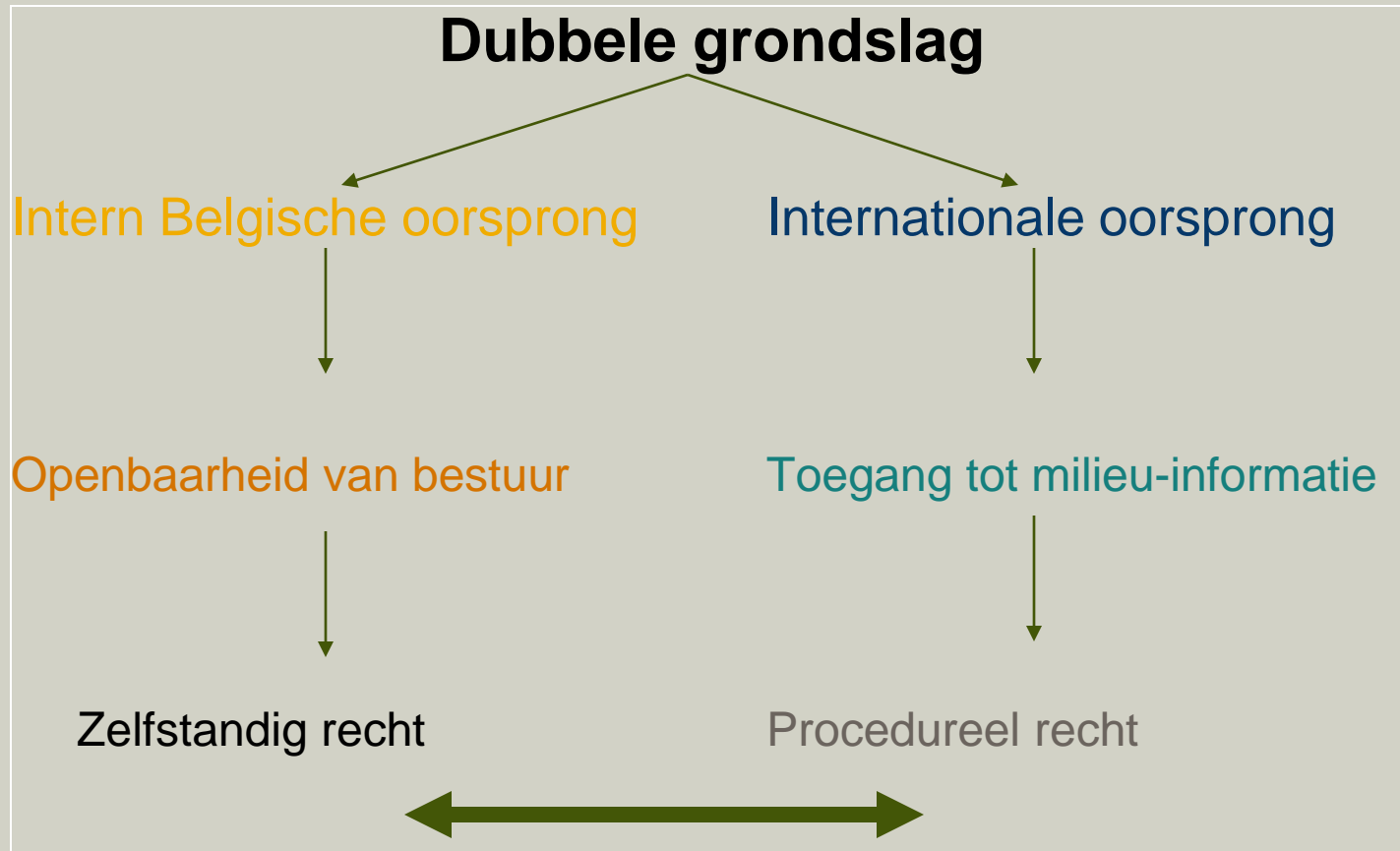

Openbaarheid van bestuur

► Openbaarheid van bestuur: wat?

- **Juridische verplichting tot het ter beschikking stellen van documenten/informatie aan het publiek**
- **Rechtstoestand:**
 - Openbaarmaking kan worden uitgesteld
 - Geheimhouding is dus wezenlijk een tijdelijke toestand want na verloop van een bepaalde tijd zijn de uitzonderingsgronden niet langer inroepbaar
- **Soms een subjectief recht: in België geldt dit voor de passieve openbaarheid van bestuur = openbaarheid op verzoek**

► Openbaarheid van bestuur: juridische grondslag

► Openbaarheid van bestuur: wat?

- **Verschillende soorten van een recht van toegang**
 - persoonlijke toegang
 - belangentoeegang
 - geprivilegieerde toegang
 - Publieke toegang
- **Onderscheiden van**
 - Wat is openbaarheid?
 - Wat is mogelijk op grond van de openbaarheidswetgeving?

► Openbaarheid van bestuur: wat?

- Art. 32 Gw.:

"Ieder heeft het recht elk bestuursdocument te raadplegen en er een afschrift van te krijgen, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden bepaald door de wet, het decreet of de regel bedoeld in artikel 134"

► Artikel 32 Gw.

Inhoud van het grondwettelijke recht op toegang tot bestuursdocumenten = **recht** van inzage en kopie op aanvraag: een recht waaruit **POSITIEVE verplichtingen** voortvloeien voor de overheid!

- Een **subjectief** recht
- **universaliteit**
- **recht van toegang op verzoek**
- Een recht met **directe** werking
- Een recht dat kan onderworpen aan **procedureregels**
- Een recht waarop **uitzonderingen** mogelijk zijn
- Een grondrecht met een **bevoegdheidsverdelende regel**

► Artikel 32 Gw.

- **bepalen van de modaliteiten:** elke wetgever legt voor de administratieve overheden waarvoor hij bevoegd is, de regels vast.
- **het bepalen van de uitzonderingsgronden:**
 - elke wetgever legt op gronden die tot zijn materiële bevoegdheden behoren uitzonderingen vast die gelden voor **alle** administratieve overheden.
 - Verder kan elke wetgever het recht van toegang beperken van bestuursdocumenten die zich bij de overheden bevinden die onder zijn bevoegdheid vallen.

► Artikel 32 Gw.

- **Het bestaan van uitzonderingsgronden vereist een wettelijke grondslag**
 - In het licht van de bevoegdheidsverdelende regel: er zijn uitzonderingsgronden in elke openbaarheidswetgeving die gelden voor ALLE administratieve overheden
 - Maar niet alle uitzonderingsgronden zijn van toepassing
- **Het voorhanden zijn van procedureregels vereist een wettelijke grondslag**
 - Op federaal niveau: slechts regeling voor
 - Federale administratieve overheden
 - Provinciale en gemeentelijke administratieve overheden

► Artikel 32 Gw.

- Hulpverleningzones =

- door de federale wetgever opgerichte intergemeentelijke instellingen
 - Enkel procedureregels in het kader van de toegang tot milieu-informatie
- zijn **geen** gemeentelijke noch provinciale administratieve overheden
 - Federale procedureregels uit de openbaarheidswetgeving zijn NIET van toepassing
 - Vlaamse/Brusselse/Waalse procedureregels uit de openbaarheidswetgeving zijn NIET van toepassing

► **Passieve openbaarheid van bestuur**

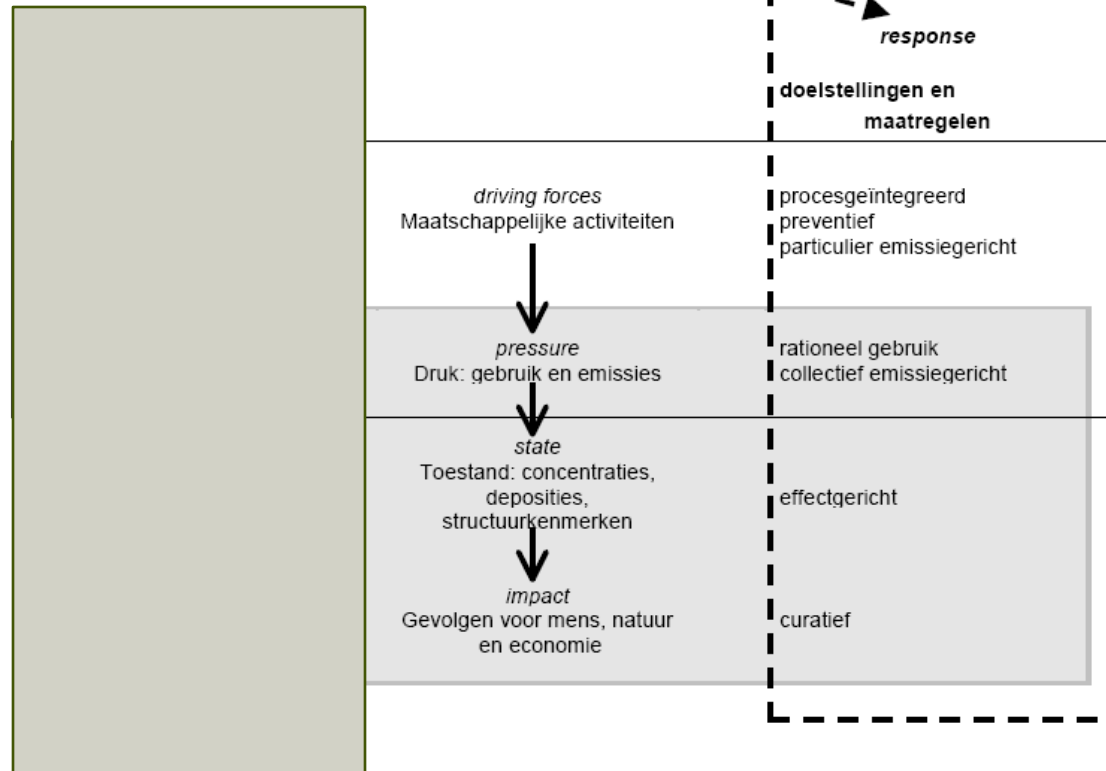
- **Een recht waarop?**
- **Een recht voor wie?**
- **De vorm waaronder het recht uitgeoefend wordt**
- **De wijze van uitoefening van het recht**
- **De beroepsmogelijkheden**
- **Het gebruik van wat verkregen werd**

► Een recht waarop?

- **Een recht van toegang tot een bestuursdocument = alle informatie, in welke vorm ook, waarover een administratieve overheid beschikt**
 - Bestuursdocumenten die zich in een archief bevinden
 - Bestuursdocumenten die een personeelslid in zijn bezit heeft
 - Documenten die een derden verplicht ter beschikking moet houden van een administratieve overheid
 - Documenten die voor een administratieve overheid worden beheerd
- **Toegang tot milieu-informatie wordt geregeld door de wet van 5 augustus 2006 betreffende de toegang van het publiek tot milieu-informatie**

► Een recht waarop?

Figuur 1: Milieuverstoringsketen (DPSI-R-keten)

► Een recht waarop?

Milieu-informatie in de wet van 5 augustus 2006

= “elke informatie, ongeacht de drager en in welke materiele vorm ook, waarover een milieu-instantie beschikt, betreffende:

a) de toestand van elementen van het milieu, zoals de atmosfeer, de lucht, de bodem, het land, het water, het landschap, de natuurgebieden, met inbegrip van vochtige biotopen, kust- en zeegebieden, de biologische diversiteit en haar componenten met inbegrip van de genetisch gemodificeerde organismen en de interactie tussen deze elementen;

b) de toestand van de gezondheid en de veiligheid van de mens met inbegrip van de verontreiniging van de voedselketen, de levensomstandigheden van personen, voorzover zij worden of kunnen worden aangetast door de onder a) bedoelde elementen van het milieu of, via deze elementen, door een van de factoren zoals bedoeld onder d) of door de maatregelen en activiteiten zoals bedoeld onder e) ;

Milieu-informatie in het decreet van 26 maart 2004

= “informatie betreffende

- a) het milieu;
- b) maatregelen en activiteiten die aanleiding geven of kunnen geven tot druk op het milieu, alsook de analyses en evaluaties ervan die relevant zijn voor de maatregelen en activiteiten, bedoeld in e);
- c) de druk die de maatregelen en activiteiten, bedoeld in b), veroorzaken op het milieu via de factoren van milieuverstoring zoals verontreinigingsfactoren;
- d) de natuur, de cultureel waardevolle gebieden en bouwwerken, de gezondheid, de veiligheid en de levensomstandigheden van de mens en de effecten daarop, telkens voorzover ze worden of kunnen worden aangetast door de toestand van het milieu, de maatregelen en activiteiten, bedoeld in b), of de verstoringfactoren, bedoeld in c);

“ongeacht de drager en in welke materiële vorm ook”

► Een recht waarop?

Milieu-informatie in de wet van 5 augustus 2006

c) de toestand van waardevolle cultuurgebieden en bouwwerken, voorzover zij worden of kunnen worden aangetast door de onder a) bedoelde elementen van het milieu of, via deze elementen, door een van de factoren zoals bedoeld onder d) of door de maatregelen en activiteiten zoals bedoeld onder e) ;

d) factoren, zoals stoffen, energie, geluid, straling of afval, met inbegrip van radioactief afval, emissies, lozingen en ander vrijkomen in het milieu van stoffen die de toestand van elementen van het milieu zoals bedoeld onder a) of de toestand van de gezondheid en de veiligheid van de mens zoals bedoeld onder b) aantasten of waarschijnlijk aantasten;

e) maatregelen en activiteiten die uitwerking hebben of kunnen hebben op het onder a), b), c) of d) bedoelde elementen;

Milieu-informatie in het decreet van 26 maart 2004

Milieu = “de atmosfeer, de bodem, het water, de flora, de fauna en overige organismen andere dan de mens, de ecosystemen, de landschappen en het klimaat” (art. 1.1.2, § 1, 1° DABM)

Verontreinigingsfactoren = “vaste stoffen, vloeistoffen, gassen, micro-organismen, energievormen zoals warmte, stralingen, licht, geluid en andere trillingen”

► Een recht waarop?

Milieu-informatie in de wet van 5 augustus 2006

f) maatregelen en activiteiten die tot doel hebben de toestand van elementen van het milieu zoals bedoeld onder a), de toestand van de gezondheid en de veiligheid van de mens zoals bedoeld onder b) of de waardevolle cultuurgebieden en bouwwerken zoals bedoeld onder c) in stand te houden, te beschermen, te herstellen, te ontwikkelen, en druk erop te voorkomen, in te perken of te compenseren;

g) kosten-baten - en andere economische analyses en veronderstellingen die worden gebruikt in het kader van de onder e) en f) bedoelde maatregelen en activiteiten;

h) verslagen over de toepassing van de milieuwetgeving;

“waarover een milieu instantie beschikt”

- milieu-informatie die *door* een milieu instantie wordt beheerd
- milieu-informatie die *voor* een milieu instantie wordt beheerd
 - informatie die ter beschikking moet worden gehouden van een milieu instantie
 - gegevens en databases die niet langer door een specifieke milieu instantie fysiek worden bijgehouden, maar die er wel toegang toe heeft om zich van haar taken te kunnen kwijten
 - milieu-informatie van een milieu instantie die in een archiefbewaarplaats is gedeponneerd

► Een recht voor wie?

- **Eenieder**

- In tegenstelling tot andere besturen: geen mogelijkheid om een belang in te roepen voor bepaalde informatie in bestuursdocumenten

► De vorm waarin het recht wordt verkregen?

- **Inzage ter plaatse**
- **Recht er een afschrift van te bekommen**
- **Niet expliciet: recht op uitleg, maar volgens RvS = aspect van normale dienstverlening**

Keuze ligt bij de aanvrager, maar nuancering is nodig

► De aanvraag

- **Bij wie?**
- **Hoe?**
 - *Vorm?* geen bepalingen
 - *Inhoud:* vermelding bestuursdocument of de aangelegenheid waarop het bestuursdocument betrekking heeft
 - Vermelding gegevens om uitvoering te geven aan het recht van toegang: bv. identiteit + adres (indien kopie gevraagd, maar e-mailadres is voldoende wanneer het gaat om publiek toegang)

► De behandeling van de aanvraag

- **Mogelijkheid om een aantal interne regelingen te treffen die louter interne werking hebben, maar geen gevolgen voor de burgers**
 - Bv. doorverwijzingsverplichting
 - Enkel voor zover men het bestuursdocument niet in zijn bezit heeft
- **Behandeling van de aanvraag**
 - Onderzoek van de weigeringsgronden inzake de openbaarheid van bestuur
- **Vergoeding**
- **Gebruik**

► De behandeling van de aanvraag

- Opletten voor **wie de beslissing neemt**: zie “administratieve overheid” + “delegatie”
- **Beslissingstermijn**: redelijke termijn gezien vanuit artikel 32 Gw.
- **Controle van de inhoud van de bestuursdocumenten**
- **Auteursrechterlijk beschermde werken**: auteursrecht
Wetboek Economisch recht

► Gebruik van bestuursdocumenten

- **Wet van 4 mei 2016** inzake het hergebruik van overheidsinformatie, *BS* 3 juni 2016
- **Koninklijk besluit van 29 oktober 2007** tot bepaling van de behandelingsprocedure en -termijnen voor een aanvraag voor hergebruik van overheidsinformatie alsook het toezicht op de verplichting om bestuursdocumenten beschikbaar te stellen, *BS* 6 november 2007

► De mogelijkheid om een vergoeding te vragen?

- **Inzage en uitleg: neen**
- **Afschrift: ja voor milieu-info**
 - Beperkt:
 - kostprijs +
 - vergoeding portkosten (voorafgaandelijk)
 - Moet bij besluit zijn vastgelegd
 - Inspiratie kan worden gevonden in het Koninklijk besluit van 17 augustus 2007 tot vaststelling van het bedrag van de vergoeding verschuldigd voor het ontvangen van een afschrift van een bestuursdocument of een document met milieu-informatie, *B.S. 14 september 2007*.
 - Uitgangspunt: eerste 50 pagina's gratis
 - Berekening voor elke aanvraag per bestuursdocument
 - Digitale kopies: gratis

► Weigeringsgronden

- **Soorten**
- **Basisprincipes m.b.t. de uitzonderingsgronden**
- **Uitzonderingen ter bescherming van bepaalde belangen**
- **Gedeeltelijke openbaarmaking**
- **Motiveren van uitzonderings- en weigeringsgronden in concreto**

► Uitzonderingsgronden: basisprincipes

- **Restrictieve** interpretatie
- **Limitatieve** opsomming
- Geen afbreuk aan bepalingen die meer openbaarheid van bestuur of een ruimer recht van toegang garanderen
- Enkel de inhoud die onder een uitzonderingsgrond valt, kan aan de openbaarmaking onttrokken worden: de overige gedeelten moeten openbaar gemaakt worden = **principe van de gedeeltelijke openbaarmaking**
- Motivering in concreto, accuraat en pertinent

► Uitzonderingsgronden: basisprincipes

- **Algemene uitsluitingen zijn in principe in strijd met artikel 32 van de Grondwet**
- **Is nochtans wel gebeurd:**
 - Art. 2bis van de wet van 15 april 1994 betreffende de bescherming van de bevolking en van het leefmilieu tegen de uit ioniserende stralingen voortspuitende gevaren en betreffende het Federale Agentschap voor Nucleaire Controle: *“De wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur is niet van toepassing op kernmateriaal en de nucleaire documenten.”*
 - art. 26 § 1 van de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen *“De wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur is niet van toepassing op informatie, documenten of gegevens, materieel, materialen of stoffen, in welke vorm ook, die met toepassing van de bepalingen van deze wet geclassificeerd zijn.”*

► Uitzonderingsgronden: basisprincipes

- **Art. 2.** *Onder classificatie wordt verstaan het toekennen van een beschermingsniveau door of krachtens de wet of door of krachtens de verdragen of overeenkomsten die België binden.*
- **Art. 3.** *In een classificatie kunnen worden ondergebracht : informatie, documenten of gegevens, materieel, materialen of stoffen, in welke vorm ook, waarvan de niet-geëigende aanwending schade kan toebrengen aan een van de volgende belangen:*
 - a) de verdediging van de onschendbaarheid van het nationaal grondgebied en van de militaire defensieplannen;*
 - b) de vervulling van de opdrachten van de strijdkrachten;*
 - c) de inwendige veiligheid van de Staat, met inbegrip van het domein van de kernenergie, en het voortbestaan van de democratische en grondwettelijke orde;*
 - d) de uitwendige veiligheid van de Staat en de internationale betrekkingen van België;*
 - e) het wetenschappelijk en economisch potentieel van het land;*
 - f) elk ander fundamenteel belang van de Staat;*
 - g) de veiligheid van de Belgische onderdanen in het buitenland;*
 - h) de werking van de besluitvormingsorganen van de Staat.*

► Uitzonderingsgronden: basisprincipes

- **Classificaties die hun grondslag vinden **buiten** deze wet vormen geen grondslag voor het weigeren van de openbaarmaking van de aanvraag.**

► **Uitzonderingsgronden: soorten**

- **Verplichte versus facultatieve**
- **Relatieve versus absolute**
- **Uitzonderingsgronden die voor alle overheden gelden of slechts voor diegene waarop de tekst volledig van toepassing is**

► Verplichte absolute uitzonderingsgrond

Art. 6, § 2 W 11 april 1994:

*“Een federale of niet-federale administratieve overheid wijst de vraag om inzage, uitleg of mededeling in afschrift van een bestuursdocument, die met toepassing van deze wet is gedaan, af, **wanneer de openbaarmaking van het bestuursdocument afbreuk doet aan de persoonlijke levenssfeer, tenzij de betrokken persoon met de inzage, de uitleg of de mededeling in afschrift heeft ingestemd.**”*

► **Verplichte absolute uitzonderingsgronden**

Wet van 11 april 1994

- 1° aan de persoonlijke levenssfeer, tenzij de betrokken persoon met de inzage, de uitleg of de mededeling in afschrift heeft ingestemd;**
- 2° aan een bij wet ingestelde geheimhoudingsverplichting;**
- 3° aan het geheim van de beraadslagingen van de federale Regering en van de verantwoordelijke overheden die afhangen van de federale uitvoerende macht, of waarbij een federale overheid betrokken is.**
- 4° aan de belangen bedoeld in artikel 3 van de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie, de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen.**

► **Verplichte absolute uitzonderingsgrond**

Art. 13 van het decreet van 26 maart 2006 (niet-milieu-informative)

- 1° als de openbaarmaking afbreuk doet aan een geheimhoudingsverplichting, vastgesteld in een aangelegenheid waarvoor de gemeenschap of het gewest bevoegd is;
- 2° als de openbaarmaking afbreuk doet aan de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, tenzij de betrokken persoon met de openbaarmaking instemt;
- 3° als de openbaarmaking afbreuk doet aan het geheim van de beraadslagingen van de Vlaamse regering en van de verantwoordelijke overheden die ervan afhangen, aan het geheim van de beraadslagingen van de organen van het Vlaams Parlement evenals aan het bij wet of decreet bepaalde geheim van de beraadslagingen van de organen van de instanties, genoemd in artikel 4, § 1, 3° tot 10°;

► **Verplichte absolute uitzonderingsgrond**

Art. 13 van het decreet van 26 maart 2006 (niet-milieu-informative)

- 4° als het om bestuursdocumenten gaat die uitsluitend ten behoeve van de strafvordering of de vordering van een administratieve sanctie werden opgesteld;
- 5° als het om bestuursdocumenten gaat die uitsluitend ten behoeve van de mogelijke toepassing van tuchtmaatregelen worden opgesteld, zolang de mogelijkheid om een tuchtmaatregel te nemen blijft bestaan;
- 6° als het om bestuursdocumenten gaat die informatie bevatten die door een derde werd verstrekt zonder dat hij daartoe verplicht werd en die hij uitdrukkelijk als vertrouwelijk heeft bestempeld, tenzij die persoon met de openbaarmaking instemt.

▶ Verplichte relatieve uitzonderingsgrond

Art. 6, § 1 W 11 april 1994:

“Een federale of niet-federale administratieve overheid wijst de vraag om inzage, uitleg of mededeling in afschrift van een bestuursdocument af, wanneer zij heeft vastgesteld dat het belang van de openbaarheid niet opweegt tegen de bescherming van het uit de aard van de zaak vertrouwelijk karakter van de ondernemings- en fabricagegegevens die aan de overheid zijn meegedeeld.”

► **Verplichte relatieve uitzonderingsgronden**

Wet van 11 april 1994

- 1° de veiligheid van de bevolking;**
- 2° de fundamentele rechten en vrijheden van de bestuurden;**
- 3° de federale internationale betrekkingen van België;**
- 4° de openbare orde, de veiligheid of de verdediging van het land;**
- 5° de opsporing of vervolging van strafbare feiten;**
- 6° een federaal economisch of financieel belang, de munt of het openbaar krediet;**
- 7° het uit de aard van de zaak vertrouwelijk karakter van de ondernemings- en fabricagegegevens die aan de overheid zijn meegedeeld;**
- 8° de geheimhouding van de identiteit van de persoon die het document of de inlichting vertrouwelijk aan de administratieve overheid heeft meegedeeld ter aangifte van een strafbaar of strafbaar geacht feit.**

► **Verplichte relatieve uitzonderingsgronden**

- **Wet van 5 augustus 2006**

- 1° de fundamentele rechten en vrijheden van de bestuurden en in het bijzonder de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, tenzij de betrokken persoon met de openbaarmaking instemt;
- 2° de openbare orde, de openbare veiligheid, hierin inbegrepen de fysieke beveiliging van radioactieve stoffen, of de verdediging van het land;
- 3° het vertrouwelijk karakter van de federale internationale betrekkingen van België en van de betrekkingen van België met de supranationale instellingen en van betrekkingen van de federale overheid met de gemeenschappen en gewesten;
- 4° de opsporing of vervolging van sanctioneerbare feiten;

► **Verplichte relatieve uitzonderingsgronden**

- **Wet van 5 augustus 2006**

- 5° de rechtspleging in een burgerlijk of administratief rechtsgeding en de mogelijkheid voor eenieder om een eerlijk proces te verkrijgen;
- 6° het geheim van de beraadslagingen van de federale regering en van de verantwoordelijke overheden die ervan afhangen;
- 7° het vertrouwelijk karakter van commerciële en industriële informatie, wanneer deze informatie wordt beschermd om een gelegitimeerd economisch belang te vrijwaren, tenzij degene van wie de informatie afkomstig is met de openbaarmaking instemt;

► **Verplichte relatieve uitzonderingsgronden**

- **Wet van 5 augustus 2006**
 - 8° wanneer de aanvraag betrekking heeft op een advies of een mening die een derde vrijwillig en vertrouwelijk aan een milieu-instantie heeft meegedeeld en waarvan hij uitdrukkelijk heeft gevraagd het als vertrouwelijk te behandelen tenzij hij met de openbaarmaking instemt;
 - 9° de bescherming van het milieu waarop de informatie betrekking heeft.

► **Verplichte relatieve uitzonderingsgronden**

- **Wet van 5 augustus 2006**
 - Emissies
 - Voorzover de verzochte informatie betrekking heeft op emissies in het milieu, zijn de in § 1, 1°, 6°, 7°, 8° en 9°, genoemde uitzonderingsgronden niet van toepassing.
 - Voor de in § 1, 2°, 3°, 4°, en 5° bedoelde uitzonderingsgronden wordt in aanmerking genomen dat de verzochte informatie betrekking heeft op emissies in het milieu.

► **Verplichte relatieve uitzonderingsgronden**

- **Decreet van 26 maart 2004: niet-milieu-informatie**
 - 1° een economisch, financieel of commercieel belang van een in artikel 4, § 1, genoemde instantie;
 - 2° het vertrouwelijk karakter van de internationale betrekkingen van het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap en van de betrekkingen van het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap met de supranationale instellingen, met de federale overheid en met andere gemeenschappen en gewesten;
 - 3° het vertrouwelijk karakter van commerciële en industriële informatie, wanneer deze informatie beschermd wordt om een gelegitimeerd economisch belang te vrijwaren, tenzij degene van wie de informatie afkomstig is met de openbaarheid instemt;

► **Verplichte relatieve uitzonderingsgronden**

- **Decreet van 26 maart 2004: niet-milieu-informatie**
 - 4° de rechtspleging in een burgerlijk of administratief rechtsgeding en de mogelijkheid een eerlijk proces te verkrijgen;
 - 5° de vertrouwelijkheid van het handelen van een instantie voorzover die vertrouwelijkheid noodzakelijk is voor de uitoefening van de administratieve handhaving, de uitvoering van een interne audit of de politieke besluitvorming;
 - 6° de openbare orde en de veiligheid.

► **Verplichte relatieve uitzonderingsgronden**

- **Decreet van 26 maart 2004: milieu-informatie**
 - Algemeen
 - Speciale situatie voor emissies:
 - Emissie = “elke inbreng door de mens van verontreinigingsfactoren in de atmosfeer, de bodem of het water” (art. 1.1.2, § 1, 3° DABM)
 - Voorzover de verzochte informatie betrekking heeft op emissies in het milieu, zijn de in § 1,1°, 2°, 5°, 7°, 9° en 11°, genoemde uitzonderingsgronden niet van toepassing.
 - Voor de in § 1, 3°, 4°, 6°, 8° en 10°, genoemde uitzonderingsgronden wordt in aanmerking genomen of de verzochte informatie betrekking heeft op emissies in het milieu. Seveso-informatie

► **Verplichte relatieve uitzonderingsgronden**

- **Decreet van 26 maart 2004: milieu-informatie**
 - Algemeen
 - 1° de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, tenzij de betrokken persoon met de openbaarmaking instemt;
 - 2° het geheim van de beraadslagingen van de Vlaamse regering en van de verantwoordelijke overheden die ervan afhangen, het geheim van de beraadslagingen van de organen van het Vlaams Parlement, evenals het bij wet of decreet bepaalde geheim van de beraadslagingen van de organen van de instanties, genoemd in artikel 4, § 1, 3° tot 10°;
 - 3° het vertrouwelijk karakter van bestuursdocumenten die uitsluitend ten behoeve van de strafvordering of de vordering van een administratieve sanctie werden opgesteld;
 - 4° het vertrouwelijk karakter van bestuursdocumenten die uitsluitend ten behoeve van de mogelijke toepassing van tuchtmaatregelen werden opgesteld, zolang de mogelijkheid om een tuchtmaatregel te nemen blijft bestaan;

► **Verplichte relatieve uitzonderingsgronden**

- **Decreet van 26 maart 2004: milieu-informatie**
 - Algemeen
 - 5° de bescherming van de informatie die door een derde werd verstrekt zonder dat hij daartoe verplicht werd en die hij uitdrukkelijk als vertrouwelijk heeft bestempeld, tenzij die persoon met de openbaarmaking instemt;
 - 6° het vertrouwelijk karakter van de internationale betrekkingen van het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap en van de betrekkingen van het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap met de supranationale instellingen, met de federale overheid en met andere gemeenschappen en gewesten;
 - 7° het vertrouwelijk karakter van commerciële en industriële informatie, wanneer deze informatie beschermd wordt om een gelegitimeerd economisch belang te vrijwaren, tenzij degene van wie de informatie afkomstig is, met de openbaarheid instemt;

► **Verplichte relatieve uitzonderingsgronden**

- **Decreet van 26 maart 2004: milieu-informatie**
 - Algemeen
 - 8° de rechtspleging in een burgerlijk of administratief rechtsgeding en de mogelijkheid een eerlijk proces te verkrijgen;
 - 9° de vertrouwelijkheid van het handelen van een milieu-instantie, voorzover die vertrouwelijkheid noodzakelijk is voor de uitoefening van de administratieve handhaving, de uitvoering van een interne audit of de politieke besluitvorming;
 - 10° de openbare orde en veiligheid;
 - 11° de bescherming van het milieu waarop de informatie betrekking heeft.

► **Verplichte relatieve uitzonderingsgronden**

- **Decreet van 26 maart 2004: milieu-informatie**
 - Voor informatie, bedoeld in het samenwerkingsakkoord van 21 juni 1999 tussen de federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn, zijn de in § 1, 9° en 11°, genoemde uitzonderingen niet van toepassing
 - Kunnen dus niet worden ingeroepen:
 - de vertrouwelijkheid van het handelen van een milieu-instantie, voor zover deze vertrouwelijkheid noodzakelijk is voor de uitoefening van de administratieve handhaving, de uitvoering van een interne audit of de politieke besluitvorming)
 - de bescherming van het milieu waarop de informatie betrekking heeft

► Uitzonderingen m.b.t. overheidsopdrachten

- **Wet van 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten**
 - Art. 10. § 1. Bepaalde gegevens mogen evenwel niet worden meegedeeld indien de openbaarmaking ervan de toepassing van een wet zou belemmeren, in strijd zou zijn met het openbaar belang, nadelig zou zijn voor de rechtmatige commerciële belangen van overheidsbedrijven of particuliere ondernemingen of de eerlijke mededinging tussen ondernemingen zou kunnen schaden.

► Uitzonderingen m.b.t. overheidsopdrachten

- § 2. De aanbestedende instantie en elke persoon die, in het kader van zijn functie of van de hem toevertrouwde opdrachten, kennis heeft van vertrouwelijke informatie over een opdracht of die hem, in het kader van het plaatsen en de uitvoering van de opdracht, door de kandidaten, inschrijvers, aannemers, leveranciers of dienstverleners werd verstrekt, mogen die informatie niet bekendmaken. Deze informatie heeft meer bepaald betrekking op de technische of commerciële geheimen en op de vertrouwelijke aspecten van de offertes.

► Uitzonderingen m.b.t. overheidsopdrachten

- Zolang de aanbestedende instantie geen beslissing heeft genomen over, naargelang het geval, de selectie of kwalificatie van de kandidaten of deelnemers, de regelmatigheid van de offertes, de gunning van de opdracht of de beslissing om af te zien van het plaatsen van de opdracht, hebben de kandidaten, deelnemers, inschrijvers en derden geen toegang tot de documenten betreffende de procedure, met name de aanvragen tot deelneming of kwalificatie, de offertes en de interne documenten van de aanbestedende instantie.

► Uitzonderingen m.b.t. overheidsopdrachten

- Art. 42. § 1. Onverminderd artikel 12 van de wet van 13 augustus 2011, mogen bepaalde gegevens evenwel niet worden meegedeeld indien de openbaarmaking ervan de toepassing van een wet zou belemmeren, in strijd zou zijn met het openbaar belang, nadelig zou zijn voor de rechtmatige commerciële belangen van overheidsbedrijven of particuliere ondernemingen of de eerlijke mededinging tussen ondernemingen zou kunnen schaden.

► Uitzonderingen m.b.t. overheidsopdrachten

- § 2. De aanbestedende instantie en **elke persoon** die, in het kader van zijn functie of van de hem toevertrouwde opdrachten, kennis heeft van vertrouwelijke informatie over een opdracht of die hem, in het kader van het plaatsen en de uitvoering van de opdracht, door de kandidaten, inschrijvers, aannemers, leveranciers of dienstverleners werd verstrekt, mogen die informatie niet bekendmaken. Deze informatie heeft meer bepaald betrekking op de technische of commerciële geheimen en op de vertrouwelijke aspecten van de offertes.

► Uitzonderingen m.b.t. overheidsopdrachten

- Zolang de aanbestedende instantie geen beslissing heeft genomen over, naargelang het geval, de selectie of kwalificatie van de kandidaten of deelnemers, de regelmatigheid van de offertes, de gunning van de opdracht of de beslissing om af te zien van het plaatsen van de opdracht, hebben de kandidaten, deelnemers en inschrijvers en derden geen toegang tot de documenten betreffende de procedure, met name de aanvragen tot deelneming of kwalificatie, de offertes en de interne documenten van de aanbestedende instantie.

► Beroepsmogelijkheden

- **Administratief beroep** = een beroep bij het bestuur: niet van toepassing voor beslissing OvB van hulpverleningszones
= verzoek tot heroverweging aan het bestuur + verzoek om advies aan de Commissie voor de toegang tot bestuursdocumenten (tegelijkertijd)
 - = georganiseerd administratief beroep
 - = gaat het juridictioneel beroep vooraf
- **Jurisdictioneel beroep = een beroep bij een rechter**
 - De administratieve rechter: Raad van State
 - De juridictionele rechter

► Beroepsmogelijkheden

- **Administratief beroep** = een beroep bij het bestuur
 - = beroep bij de **Federale Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie**
 - = georganiseerd administratief beroep
 - = gaat het juridictioneel beroep vooraf
- **Jurisdictioneel beroep** = een beroep bij een rechter
 - De administratieve rechter: Raad van State
 - De juridictionele rechter

► Verhouding met andere toegangsregels

- **Art. 13 W 1994.** *“Deze wet doet geen afbreuk aan de wetsbepalingen die in een ruimere openbaarheid van bestuur voorzien.”*
- **Problemen:**
 - Wat is ruimer?
 - Wat met regels die een beperkter recht van toegang bevatten?
 - CTB heeft complexe interpretatie uitgewerkt

► Actieve openbaarheid van bestuur

- **Art. 19, tweede lid R.v.St.-wet**

De verjaringstermijnen voor de beroepen bedoeld bij artikel 14, § 1 nemen alleen een aanvang op voorwaarde dat de betekening door de administratieve overheid van de akte of van de beslissing met individuele strekking het bestaan van die beroepen alsmede de in acht te nemen vormvoorschriften en termijnen vermeldt. Indien aan die verplichting niet wordt voldaan dan nemen de verjaringstermijnen een aanvang vier maanden nadat de betrokkene in kennis werd gesteld van de akte of van de beslissing met individuele strekking.

▶ Actieve openbaarheid van bestuur

- **Art. 8 van de wet van 5 augustus 2006**

Elk document waarmee een beslissing of een administratieve rechtshandeling met individuele strekking uitgaande van een milieu-instantie bedoeld in artikel 4, § 1, ter kennis wordt gebracht van een bestuurd, vermeldt de eventuele beroepsmogelijkheden, de bevoegde instanties waarbij het beroep moet worden ingesteld en de geldende vormen en termijnen. Bij ontstentenis neemt de verjaringstermijn voor het indienen van het beroep geen aanvang.

